

Mubilanzila Mayeka og Kaniki Mitunga gegn Belgíu

Dómur frá 12. október 2006

Mál nr. 13178/03

3. gr. Bann við pyndingum

5. gr. Réttur til frelsis og mannhelgi

8. gr. Friðhelgi einkalífs og fjölskyldu

Hælisleitendur. Varðhald. Brottvísun. Börn. Barnasamningur Sameinuðu þjóðanna.

1. Málsatvik

Kærendur, Pulchérie Mubilanzila Mayeka (f. 1970), og dóttir hennar, Tabitha Kaniki Mitunga (f. 1997), eru ríkisborgarar Kongó og búsettir í Montreal í Kanada. Mayeka kom til Kanada í september árið 2000, þar sem henni var veitt hæli sem flóttamanni og í kjölfarið ótímabundið dvalarleyfi. Eftir að henni var veitt hæli bað Mayeka bróður sinn, sem býr í Hollandi, að sækja Tabithu, sem þá var fimm ára gömul, til Kongó og annast hana uns hún gæti einnig komið til Kanada. Við komuna til Brussel, hinn 18. ágúst 2002, var Tabithu haldið eftir á flugvælinum, þar sem hún hefði ekki meðferðis nauðsynlega pappíra til að heimila henni komu til Belgíu. Frændinn hélt hins vegar aftur til Hollands. Samdægurs skipuðu belgísk yfirvöld lögmann til aðstoðar Tabithu. Beiðni hennar um hæli í Belgíu var vísað frá og lögmaður hennar fékk engin svör við beiðni sinni um að Tabithu yrði komið fyrir hjá fösturforeldrum. Hinn 16. október komst undirréttur í Brussel að þeirri niðurstöðu að meðferðin á Tabithu samrýmdist ekki samningi SP um réttindi barnsins og fyrirskipaði að hún yrði látin laus. Sama dag var óskað eftir því við útlendingaeftirlitið að Tabitha fengi að dvelja í Belgíu meðan skorið væri úr um það hvort hún fengi landvistarleyfi í Kanada. Daginn eftir, hinn 17. október 2002, var Tabitha flutt aftur til Kongó. Hún kom í fylgd félagsráðgjafa á flugvöllinn, en þar tók lögregla við henni. Í flugvélinni voru, ásamt Tabithu, þrír fullorðnir einstaklingar frá Kongó, sem einnig hafði verið vísað úr landi. Að beiðni yfirmanns flugfélagsins sá flugfreyja um að gæta Tabithu meðan á fluginu stóð, en við komuna til Kongó voru engir úr fjölskyldu hennar til að taka á móti henni. Sama dag hringdi Mayeka til Belgíu í þeim tilgangi að tala við dóttur sína en var þá tilkynnt að henni hefði verið vísað úr landi. Í lok október 2002, eftir að forsætisráðherrar Belgíu og Kanada höfðu látið málið til sín taka, komst Tabitha svo til móður sinnar í Kanada.

2. Meðferð málsins hjá Mannréttindadómstólnum

Kæran

Kærendur héldu því fram að brotið hefði verið á rétti þeirra samkvæmt 3., 8. og 13. gr. sáttmálans.

Niðurstaða

Um 3. gr.: Dómstóllinn tók fram að Tabitha, sem var aðeins fimm ára gömul, hefði verið í varðhaldi við sömu skilyrði og fullorðnir einstaklingar. Hún var vistuð í tvo mánuði í athvarfi sem var sniðið að þörfum fullorðinna. Hún var ekki með foreldrum sínum og enginn hafði verið skipaður til þess að hugsa um hana. Engar ráðstafanir voru gerðar til að tryggja henni fullnægjandi gæslu og menntun meðan á dvöl hennar stóð. Einnig tók dómstóllinn fram að Tabitha hefði verið einstaklega varnarlaus við þessar aðstæður, þar sem hún var ólöglega í ókunnu landi, viðskila við foreldra sína og fjölskyldu og þurfti að sjá um sig sjálf. Ráðstafanir belgískra yfirvalda í máli Tabithu hefðu verið langt frá því að vera fullnægjandi eða í samræmi við skyldur þeirra til að annast um barnið. Þá væri útilokað að yfirvöld gerðu sér ekki grein fyrir því hvílíkar sálrænar afleiðingar það gæti haft í för með sér fyrir barn að vera haft í haldi á þennan hátt.

Þótti meðferð þessi jafngilda ómannúðlegri meðferð og varð því niðurstaða dómstólsins sú að brotið hefði verið á rétti Tabithu samkvæmt 3. gr. sáttmálans.

Hvað varðaði rétt Mayeku við þessar kringumstæður var litið til þess að hið eina sem belgísk yfirvöld gerðu var að tilkynna henni að dóttir hennar hefði verið kyrrsett í Belgíu og jafnframt var henni látið í té símanúmer svo að hún gæti haft samband við Tabithu. Dómstólnum þótti sýnt að

þessar aðgerðir belgískra yfirvalda hefðu valdið henni miklum kvíða og áhyggjum. Því var það niðurstaða dómstólsins að brotið hefði verið gegn rétti Mayeku samkvæmt 3. gr. sáttmálans.

Dómstóllinn taldi að brottvísun Tabithu til Kongó væri til þess fallin að valda henni áhyggjum og streitu og bæri vott um skort á mannúð af hálfu belgískra yfirvalda gagnvart svo ungu barni. Hefði því verið brotið gegn rétti hennar samkvæmt 3. gr. með því að senda hana burt með þessum hætti.

Jafnframt komst dómstóllinn að þeirri niðurstöðu að eins og staðið var að brottflutningi Tabithu hefði einnig verið brotið gegn réttindum móður hennar samkvæmt 3. gr. sáttmálans. Henni var ekki tilkynnt um það fyrr en eftir á að dóttir hennar væri farin frá Belgíu, og bæri það með sér að tilfinningum hennar hefði verið sýnd vanvirðing af hálfu belgískra yfirvalda.

Um 8. gr.: Ein afleiðinga þess að Tabithu var haldið í Belgíu var sú að hún varð viðskila við frænda sinn. Dómstóllinn tók fram að í stað þess að stuðla að því að Tabitha gæti verið samvistum við móður sína, svo sem borið hefði að gera við þessar kringumstæður, hefðu belgísk yfirvöld beinlínis hindrað þær mæðgur í að ná saman á ný. Belgískum yfirvöldum hefði frá upphafi verið ljóst að móðir Tabithu var búsett í Kanada og hefði því átt að gera ráðstafanir í samstarfi við kanadísk stjórnvöld til að stuðla að því að Tabitha kæmist þangað sem fyrst. Þá hefði engin hætta verið á því að Tabitha reyndi að sleppa undan yfirráðum belgískra stjórnvalda og því var enginn tilgangur með því að vista hana í lokuðu athvarfi fyrir fullorðna. Jafnframt hefði slík vistun verið andstæð hagsmunum barnsins samkvæmt 3. gr. samnings SP um réttindi barnsins.

Hvað varðaði flutning Tabithu til Kongó þá var hann ekki einungis til þess fallinn að hindra hana í að vera samvistum við móður sína, heldur hefðu belgísk yfirvöld jafnframt vanrækt að tryggja það að annast yrði um hana við komuna þangað.

Því væri um að ræða brot gegn rétti kæranda samkvæmt 8. gr. sáttmálans.

Um 5. gr.: Tabithu var haldið innilokaðri í athvarfi sem ætlað var fyrir fullorðna, ólöglega innflytjendur. Þessar aðstæður hæfðu engan veginn ungum aldri hennar og því var það álit dómstólsins að réttarkerfi Belgíu hefði brugðist í þessu máli og vanrækt að vernda persónufrelsi Tabithu. Því hefði verið brotið gegn rétti hennar samkvæmt 5. gr. sáttmálans.

Þá tók dómstóllinn fram að með því að ákveða hvenær Tabitha skyldi fara til Kongó áður en niðurstaða undirréttar í máli hennar lá fyrir, hefði verið brotið gegn rétti hennar samkvæmt 4. mgr. 5. gr., enda hefðu áhrif málssóknar hennar með þessu verið höfð að engu.

Það var því einróma niðurstaða dómstólsins að brotið hefði verið gegn rétti kæranda samkvæmt 3. og 8. gr. sáttmálans. Jafnframt hefði verið brotið gegn rétti Tabithu samkvæmt 5. gr. Með vísan til 41. gr. voru kærendum dæmdar 35.000 evrur í miskabætur og 14.036 evrur í málskostnað.